

104. ŚWIATOWY DZIEŃ MIGRANTA I UCHODźCY □ O RĘDZIE PAPIEŻA FRANCISZKA

W drugą niedzielę po uroczystości Objawienia Pańskiego □ [- która w br. przypada w dn. 14 stycznia -](#)

w Kościele katolickim obchodzony jest "Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy"; w 2018 roku będzie to miało miejsce już po raz 104. □ "Jest on pomyślany jako odpowiednia okazja dla pobudzenia wspólnot chrześcijańskich do odpowiedzialności wobec braci migrantów oraz do obowiązku współdziałania w rozwiązywaniu ich różnorodnych problemów" - czytamy w instrukcji Papieskiej Rady ds. Duszpasterstwa Migrantów i Podróżujących z 1978 r.

Warto pamiętać, że już w pierwszych dniach życia Chrystusa św. Rodzina w obawie przed prześladowaniem Heroda musiała □ uciekać za granicę, do Egiptu - w ten sposób Jezus, Maryja i Józef doświadczają losu wygnańców,

uchodźców, emigrantów. Dlatego z bólem śledzimy w ostatnich latach dramatyczne losy uchodźców chrześcijańskich z ogarniętych wojnami i terroryzmem krajów islamskich, którzy przeżywają równie trudne chwile, jak Święta Rodzina. Módlmy się za nich - szczególnie dzisiaj - by ich wiarę umacniał Duch Św., a ich nadzieja czerpała siłę z przykładu Świętej Rodziny na uchodźstwie, patrzącej z ufnością w przyszłość i przekonanej, że Bóg nigdy jej nie opuszcza.

Z kolei w ostatnich latach z niepokojem nasłuchujemy docierających do nas wieści o fali migracyjnej szturmującej Europę. Niepewność co do intencji tych uchodźców potęgują kolejne zamachy terrorystyczne, akty gwałtu i zamieszki ogarniające nasz kontynent. Tym bardziej raz jeszcze zachęcamy do modlitwy o pokój na świecie oraz w intencji wszystkich zmuszonych do opuszczenia swych domostw.

Przy okazji Światowego Dnia Migranta i Uchodźcy warto szerzej

przedstawić uruchomiony w październiku 2016 r. na prośbę Konferencji Episkopatu Polski przez Caritas Polska program "Rodzina Rodzinie", którego celem jest wsparcie rodzin poszkodowanych w wyniku konfliktu zbrojnego w Syrii przez osoby, rodziny, wspólnoty, parafie, diecezje oraz zgromadzenia zakonne w Polsce. Ta pomoc przyjęła spersonalizowaną formę, bo - jak wskazuje Papież Franciszek - uchodźcy to nie liczby, tylko osoby, które mają twarze, imiona i historie życia i odpowiednio do tego należy ich traktować. Stąd też zamysł, by konkretne nasze rodziny czy wspólnoty parafialne wspierały konkretne rodziny syryjskie. Za pośrednictwem Caritas w Syrii i w Libanie nasza pomoc dociera do potrzebujących Syryjczyków w Aleppo w Syrii, uchodźców z Syrii w Libanie i ubogich Libańczyków dotkniętych kryzysem uchodźczym. Od października pomocą objęto już ponad 150 rodzin syryjskich poszkodowanych w wyniku działań wojennych.

Każde środowisko, wspólnota czy osoba indywidualna może wesprzeć rodziny syryjskie i libańskie. Na stronie internetowej: www.rodzinarodzinie.caritas.pl

przedstawione są opisy rodzin oczekujących wsparcia. W zależności od możliwości finansowych można objąć pomocą rodzinę indywidualnie lub udzielić wsparcia całościowego we wspólnocie rodzinnej czy parafialnej - składając się na pokrycie miesięcznego budżetu rodziny syryjskiej. Program zakłada wspieranie zadeklarowaną kwotą pieniędzy konkretnej rodziny przez okres sześciu miesięcy.

www.rodzinarodzinie.caritas.pl

Liczbę migrantów w całym świecie szacuje się na ok. 200 mln, w tym najwięcej - 56 mln - w Europie. Drugie miejsce zajmuje Azja - 50 mln, a trzecie - Ameryka Północna, gdzie jest ich 41 milionów. Krajem mającym najwyższą w skali światowej liczbę migrantów są Stany Zjednoczone. Jest ich tam 35 mln i pochodzą z 40 różnych krajów, w tym najwięcej - bo aż 9 mln - z Meksyku. Polskich migrantów jest w USA prawie pół miliona.

Wojny, prześladowania religijne, narodowościowe i etniczne oraz terror to najbardziej tragiczne przyczyny, dla których ludzie opuszczają swój dom rodzinny i ojczyznę w poszukiwaniu lepszego bytu. Liczną rzeszę stanowią też ci, którzy migrują ze względów ekonomicznych, naukowych, rodzinnych czy zdrowotnych.

Przebywający w Polsce imigranci bez względu na przynależność religijną otrzymują za pośrednictwem Caritas pomoc materialną i prawną. Choć tylko niecałe 4% imigrantów to katolicy, wszyscy mogą liczyć na opiekę duszpasterską Kościoła, np. w prowadzonych przez Caritas kilku biurach pomocy dla migrantów i uchodźców. W parafiach coraz częściej sprawowane są też Msze św. w językach obcych.

Migracje to znak dzisiejszych czasów. Obejmuje wszystkie państwa - zarówno kraje pochodzenia migrantów, jak i kraje tranzytowe i docelowe. Zjawisko to staje się dramatycznym wyzwaniem zarówno dla polityków i ekonomistów, jak i dla socjologów i demografów. Dotyczy milionów ludzi i jest również wyzwaniem, które Kościół, służący całej ludzkości, musi podjąć i sprostać w ewangelicznym duchu miłości.

O tym wyzwaniu pisze papież Franciszek w swoim orędziu na 104. Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy AD 2018 zatytułowanym: "Przyjmować, chronić, promować i integrować imigrantów i uchodźców". Poniżej zamieszczamy jego treść.

Orędzie papieża Franciszka na Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy 2018 r.

"Przyjmować, chronić, promować i integrować imigrantów i uchodźców"

Drodzy bracia i siostry!

"Przybysza, który się osiedlił wśród was, będziecie uważać za obywatela. Będziesz go miłował jak siebie samego, bo i wy byliście przybyszami w ziemi egipskiej. Ja jestem Pan, Bóg wasz!" (Kpł 19,34).

W pierwszych latach mojego pontyfikatu wielokrotnie wyrażałem szczególny niepokój z powodu smutnej sytuacji wielu imigrantów i uchodźców uciekających od wojny, prześladowań, klęsk żywiołowych i ubóstwa. Jest to niewątpliwie "znak czasów", który starałem się odczytać, prosząc o światło Ducha Świętego poczynając od mojej wizyty na Lampedusie 8 lipca 2013 roku. Ustanawiając nową Dykasterię ds. Integralnego Rozwoju Ludzkiego, chciałem, aby szczególna sekcja, umieszczona tymczasowo pod moim bezpośrednim kierownictwem, wyrażała troskę Kościoła wobec imigrantów, osób przesiedlonych, uchodźców i ofiar handlu ludźmi.

Każdy cudzoziemiec, który puka do naszych drzwi jest okazją do spotkania z Jezusem Chrystusem, utożsamiającym się z cudzoziemcem przyjętym lub odrzuconym każdej epoki (por. Mt 25,35.43). Pan powierza macierzyńskiej miłości Kościoła każdą osobę ludzką zmuszoną do opuszczenia swojej ojczyzny w poszukiwaniu lepszej przyszłości [1]. Troska taka musi być wyrażona w sposób konkretny na każdym etapie doświadczenia migracyjnego: od wyruszenia w drogę, od początku do końca. To wielka odpowiedzialność, którą Kościół pragnie dzielić ze wszystkimi wierzącymi oraz ludźmi dobrej woli, którzy są powołani do odpowiedzi na wiele wyzwań stawianych przez współczesną migrację z wielkodusznością, skwapliwie, mądrze i dalekowzrocznie, każdy według swoich możliwości.

W tym kontekście pragnę potwierdzić, że "nasza wspólna odpowiedź mogłaby być osnuta na czterech czasownikach: przyjmować, chronić, promować i integrować" [2].

Biorąc pod uwagę obecny scenariusz, *przyjęcie* oznacza przede wszystkim zapewnienie imigrantom i uchodźcom szerszych możliwości bezpiecznego i legalnego wjazdu do krajów przeznaczenia. W związku z tym pożądanym jest konkretny wysiłek, by zwiększyć i uprościć przyznawanie wiz humanitarnych oraz w celu łączenia rodzin. Jednocześnie chciałbym, aby znacznie więcej krajów przyjęło programy sponsorowania prywatnego i

wspólnotowego, otwierając korytarze humanitarne dla najbardziej narażonych uchodźców. Stosowne byłoby między innymi zapewnienie specjalnych wiz tymczasowych dla osób uciekających przed konfliktami do krajów sąsiednich. Odpowiednim rozwiązaniem nie są kolektywne i arbitralne wydalenia imigrantów i uchodźców, szczególnie gdy są one dokonywane do krajów, które nie mogą im zagwarantować poszanowania godności i praw podstawowych [3]. Raz jeszcze podkreślam znaczenie zapewnienia imigrantom i uchodźcom odpowiedniego i godnego zakwaterowania. "Programy przyjmowania rozproszonego, już realizowane w różnych miejscowościach, zdają się natomiast ułatwiać spotkanie osobowe, umożliwiać lepszą jakość usług i dawać większe gwarancje sukcesu" [4]. Zasada centralnego miejsca osoby ludzkiej, mocno potwierdzona przez mojego umiłowanego poprzednika Benedykta XVI [5], zobowiązuje nas do przedkładania zawsze bezpieczeństwa osobistego ponad bezpieczeństwo narodowe. W związku z tym konieczne jest odpowiednie formowanie personelu odpowiedzialnego za kontrole graniczne. Sytuacja imigrantów, ubiegających się o azyl i uchodźców, wymaga, aby zapewniono im bezpieczeństwo osobiste i dostęp do usług podstawowych. W imię fundamentalnej godności każdej osoby należy podjąć wysiłki, by opowiadać się za środkami alternatywnymi wobec pozbawienia wolności osób, które bez pozwolenia wkraczają na terytorium państwa [6].

Drugi czasownik, *chronić*, wyraża się w całej serii działań w obronie praw i godności imigrantów i uchodźców, niezależnie od ich statusu migracyjnego [7]. Taka ochrona zaczyna się w ojczyźnie i polega na przedstawieniu pewnych i poświadczonych informacji przed wyjazdem oraz ich ochronie przed praktykami nielegalnej rekrutacji [8]. Powinna być ona kontynuowana, w miarę możliwości, w kraju imigracji, zapewniając imigrantom odpowiednią pomoc konsularną, prawo do zachowywania zawsze przy sobie swoich dokumentów tożsamości, równego dostępu do wymiaru sprawiedliwości, możliwość otwierania rachunków bankowych i gwarancję minimalnego realnego utrzymania. Zdolności i umiejętności imigrantów, osób ubiegających się o azyl i uchodźców, jeśli zostaną właściwie rozpoznane i docenione, stanowią prawdziwe bogactwo dla przyjmujących ich wspólnot [9]. Z tego względu chciałbym, aby szanując ich godność przyznawano im swobodę ruchów w kraju przyjmującym, możliwość pracy oraz dostęp do środków telekomunikacyjnych. Dla tych, którzy decydują się na powrót do ojczyzny, podkreślam stosowność rozwijania programów reintegracji

zawodowej i społecznej. Międzynarodowa Konwencja Praw Dziecka stanowi uniwersalną podstawę prawną dla ochrony imigrujących niepełnoletnich. Należy unikać wobec nich jakiegokolwiek formy pozbawienia wolności z powodu ich statusu migracyjnego. Trzeba natomiast zapewnić im regularny dostęp do nauczania podstawowego i średniego. Podobnie, konieczne jest zapewnienie legalnego pobytu, aż do osiągnięcia pełnoletniości i możliwości kontynuowania nauki. Dla małoletnich pozbawionych opieki lub oddzielonych od rodziny ważne jest zapewnienie programów opieki tymczasowej lub opieki zastępczej [10]. Respektując powszechne prawo do obywatelstwa, powinno być ono uznane i odpowiednio poświadczane wszystkim chłopcom i dziewczętom w chwili urodzenia. Stanowi bezpieczeństwo, w jakim znajdują się niekiedy imigranci i uchodźcy, można łatwo zapobiec poprzez "ustawodawstwo narodowe zgodne z podstawowymi zasadami prawa międzynarodowego" [11]. Status migracyjny nie powinien ograniczać dostępu do narodowych systemów opieki zdrowotnej i systemów emerytalnych, a także do przekazywania ich składek w przypadku repatriacji.

Promować to przede wszystkim starać się, aby wszyscy migranci i uchodźcy, jak i społeczności, które ich przyjmują, byli w stanie realizować się jako osoby we wszystkich wymiarach stanowiących człowieczeństwo według planu Stwórcy [12]. Pośród tych wymiarów należy uznać należne znaczenie wymiaru religijnego, zapewniając wszystkim cudzoziemcom obecnym na danym terytorium swobodę wyznawania i praktykowania religii. Wielu uchodźców i migrantów posiada umiejętności, które należy odpowiednio poświadczyć i docenić.

Ponieważ "ludzka praca ze swej natury powinna narody jednoczyć" [13], zachęcam do starań, by krzewiono integrację społeczną i zawodową migrantów i uchodźców, zapewniając wszystkim - w tym osobom ubiegającym się o azyl - możliwość pracy, kursów językowych i aktywności obywatelskiej, a także odpowiedniej informacji w ich językach ojczystych. W przypadku migrantów niepełnoletnich, ich zaangażowanie w aktywność pracowniczą musi być regulowane, tak aby zapobiec wyczerpaniu i zagrożeniom dla ich prawidłowego rozwoju. W 2006 roku, Benedykt XVI podkreślił, że w kontekście migracyjnym w rodzinie "zawiera się bogactwo kultury życia i przyczynia się ona do integracji wartości" [14]. Zawsze należy wspierać jej integrację, ułatwiając łączenie rodzin - w tym dziadków, rodzeństwa i wnuków - nigdy nie uzależniając tego od wymagań

ekonomicznych. W odniesieniu do migrantów, uchodźców i azylantów w sytuacjach niepełnosprawności należy zapewnić większą uwagę i wsparcie. Uznając wprawdzie godne pochwały dotychczasowe wysiłki wielu krajów w zakresie współpracy międzynarodowej i pomocy humanitarnej, pragnę, by w rozdzielaniu takiej pomocy brano pod uwagę potrzeby (na przykład opieki medycznej i społecznej oraz edukacji) krajów rozwijających się, przyjmujących ogromne strumienie uchodźców i migrantów oraz aby do adresatów tej pomocy włączano podobnie społeczności lokalne znajdujące się w sytuacji niedostatku materialnego i słabości [15].

Ostatni czasownik, *integrować*, należy do poziomu szansy ubogacania międzykulturowego zrodzonego przez obecność imigrantów i uchodźców. Integracja nie jest "asymilacją, która prowadzi do zniszczenia albo wymazania z pamięci własnej tożsamości kulturowej. Kontakt z drugim człowiekiem pozwala raczej odkryć jego 'sekret', otworzyć się na niego, aby przyjąć to, co jest w nim wartościowe, a w ten sposób przyczynić się do lepszego poznania każdego. Jest to proces długotrwały, którego celem jest takie kształtowanie społeczeństw i kultur, aby coraz bardziej stawały się odzwierciedleniem wielorakich darów, jakimi Bóg obdarza ludzi" [16]. Proces ten można przyspieszyć poprzez przyznanie obywatelstwa niezależnie od wymogów ekonomicznych i językowych oraz nadzwyczajnej procedury regulowania w przypadku imigrantów, którzy mogą poszczycić się długim pobytem w kraju. I znowu kładę nacisk na konieczność krzewienia w możliwie najlepszy sposób kultury spotkania, mnożąc możliwości wymiany międzykulturowej, dokumentując i upowszechniając dobre praktyki integracji i rozwijając programy mające na celu przygotowanie społeczności lokalnych do procesów integracyjnych. Chcę podkreślić szczególnie przypadek cudzoziemców zmuszonych do opuszczenia kraju imigracji z powodu kryzysów humanitarnych. Osobom tym trzeba zapewnić odpowiednie wsparcie dla repatriacji i programy reintegracji pracowniczej w ojczyźnie.

Zgodnie ze swoją tradycją duszpasterską, Kościół jest gotów aktywnie zaangażować się w realizację wszystkich proponowanych powyżej inicjatyw, ale aby uzyskać pożądane rezultaty niezbędny jest wkład wspólnoty politycznej oraz społeczeństwa obywatelskiego, każde zgodnie z właściwą im odpowiedzialnością.

Podczas szczytu Organizacji Narodów Zjednoczonych, który odbył się w

Nowym Jorku 19 września 2016 r., przywódcy światowi jasno wyrazili gotowość podejmowania wysiłków na rzecz migrantów i uchodźców, aby ocalić ich życie i chronić ich prawa, dzieląc tę odpowiedzialność na poziomie globalnym. W tym celu państwa członkowskie zobowiązały się do sporządzenia i zatwierdzenia do końca 2018 dwóch umów globalnych (Global Compacts), jednej poświęconej uchodźcom oraz jednej dotyczącej migrantów.

Drodzy bracia i siostry, w świetle uruchomienia tych procesów najbliższe miesiące stanowią doskonałą okazję do zaprezentowania i wspierania konkretnych działań, w których chciałem omówić cztery czasowniki. Zachęcam was zatem do skorzystania z każdej okazji, aby podzielić się tym orędziem ze wszystkimi uczestnikami życia politycznego i społecznego, którzy są zaangażowani - albo zainteresowani uczestnictwem - w procesie prowadzącym do zatwierdzenia dwóch umów globalnych.

Dzisiaj, 15 sierpnia, obchodzimy uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny. Matka Boża doświadczyła na sobie trudów wygnania (por. Mt 2,13-15), z miłością towarzyszyła drodze Syna aż po Kalwarię, a teraz uczestniczy na wieki w Jego chwale. Jej macierzyńskiemu wstawiennictwu zawieramy nadzieje wszystkich migrantów i uchodźców świata oraz pragnienia przyjmujących ich wspólnot, abyśmy wszyscy zgodnie z najważniejszym przykazaniem Bożym nauczyli się kochać bliźniego, obcego, jak siebie samego.

Watykan, 15 sierpnia 2017

Uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny

FRANCISZEK

[1] Por. PIUS XII, Konst. Ap. Exsul Familia, Cz. I, I.

[2] Przemówienie do uczestników VI Międzynarodowego Forum "Migracje i pokój", 21 lutego 2017, L'Osservatore Romano, wyd. pl. 3-4 (391)/2017 s. 20.

[3] Por. Intervento dell'Osservatore permanente della Santa Sede alla 103ª Sessione del Consiglio dell'OIM, 26 novembre 2013.

[4] Przemówienie do uczestników VI Międzynarodowego Forum "Migracje i pokój". s. 21.

[5] Por. **BENEDYKT XVI, Enc. Caritas in veritate, 47.**

[6] Por. **Intervento dell'Osservatore Permanente della Santa Sede alla XX Sessione del Consiglio dei Diritti Umani, 22 giugno 2012.**

[7] Por. **BENEDYKT XVI, Enc. Caritas in veritate, 62.**

[8] Por. **PAPIESKA RADA DS. DUSZPASTERSTWA MIGRANTÓW I PODRÓŻUJĄCYCH, Instr. Erga migrantes caritas Christi, 6.**

[9] Por. **BENEDETTO XVI, Discorso ai partecipanti al VI Congresso Mondiale per la pastorale dei Migranti e dei Rifugiati, 9 novembre 2009.**

[10] Por. **Tenże, Orędzie na Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy (2010); OSSERVATORE PERMANENTE DELLA SANTA SEDE, Intervento alla XXVI Sessione Ordinaria del Consiglio per i Diritti dell'Uomo sui diritti umani dei migranti, 13 giugno 2014.**

[11] **PAPIESKA RADA DS. DUSZPASTERSTWA MIGRANTÓW I PODRÓŻUJĄCYCH I PAPIESKA RADA COR UNUM, Przyjęcie Chrystusa w uchodźcach i przymusowo przesiedlonych, 2013, 70.**

[12] Por. **PAWEŁ VI, Enc. Populorum progressio, 14.**

[13] **JAN PAWEŁ II, Enc. Centesimus annus, 27.**

[14] **BENEDYKT XVI, Orędzie na Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy 2007; L'Osservatore Romano, wyd. pl. 1(289)/2007, s. 4.**

[15] **PAPIESKA RADA DS. DUSZPASTERSTWA MIGRANTÓW I PODRÓŻUJĄCYCH I PAPIESKA RADA COR UNUM, Przyjęcie Chrystusa w uchodźcach i przymusowo przesiedlonych, 2013, 30-31.**

[16] **JAN PAWEŁ II, Orędzie na Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy 2005 r.; L' Osservatore Romano, wyd. pl. 3(271)/2005, s. 7.**